

Överenskommelsen inom integrationsområdet - Förutsättningar och villkor för dialog

Roberto Scaramuzzino

Doktorand vid Fakulteten för Hälsa och
Samhälle

Regional konferens 25 november 2011

Forskning om civilt samhälle och socialt arbete (CSSA)

- Undersökning av överenskommelser i alla EU länder. Material obearbetat. (Håkan Johansson Lunds Universitet)
- Nationella studier av överenskommelser och dialogprocesser
 - Inom det sociala området (Mairon Johansson Linnéuniversitetet)
 - Inom integrationsområdet (Roberto Scaramuzzino Malmö Högskola)
- Ett antal presentationer av våra forskningsresultat på konferenser i form av papers men också i workshops
 - bl.a. vid inspirationskonferenser med titel "hur får man en jämbördig dialog"

Översikt över presentation

- Del I: Överenskommelserna i det svenska korporativa systemet
- Del II: Vad säger forskningen om ”dialoger mellan stat och ideell sektor”, förutsättningar och villkor
- Del III: Exempel: de etniska organisationernas deltagande i dialogen inom integrationsområdet
- Del IV: Roller och samverkan i dialogen inom integrationsområdet

Sverige och det korporativa systemet

- Det civila samhällets organisationer har haft möjligheten att uttrycka sina synpunkter och åsikter om lagförslag långt innan den moderna demokratis genombrott
- Permanenta konsultationsorgan har funnits inom flera politikområden sedan lång tid tillbaka. Starkaste traditionen inom arbetsmarkandsområdet.
- Permanenta konsultationsorgan inom integrationsområdet:
 - Invandrarrådet (1975-1995)
 - Flyktingpolitiska rådet (1988-1995)
 - Invandrar- och flyktingpolitiska rådet (1996-1997)
 - Regeringens råd för etnisk jämlikhet och integration (1997-2003)

En överenskommelse inom det sociala området

- Regeringsbeslut sep 2007
- Regeringens syfte: stärka ideellas röstfunktion parallellt med att öka mångfald av utförare
- Deltagare: 80-tal inbjudna "riksorganisationer"
- Överenskommelse färdig okt 2008
- Undertecknad av ett 50-tal ideella organisationer
- Betecknad som nydanande – nytt Saltsjöbadsavtal?

En överenskommelse inom integrationsområdet

- Regeringsbeslut: jan 2009
- Regeringens syfte: undanröja hinder för ideella organisationers arbete inom integrationsområdet
- Deltagare: 90-tal inbjudna organisationer, nationella och lokala
- Överenskommelse färdig i maj 2010
- Undertecknad av ett 30-tal ideella organisationer
- En "implementering" av den första dialogen?

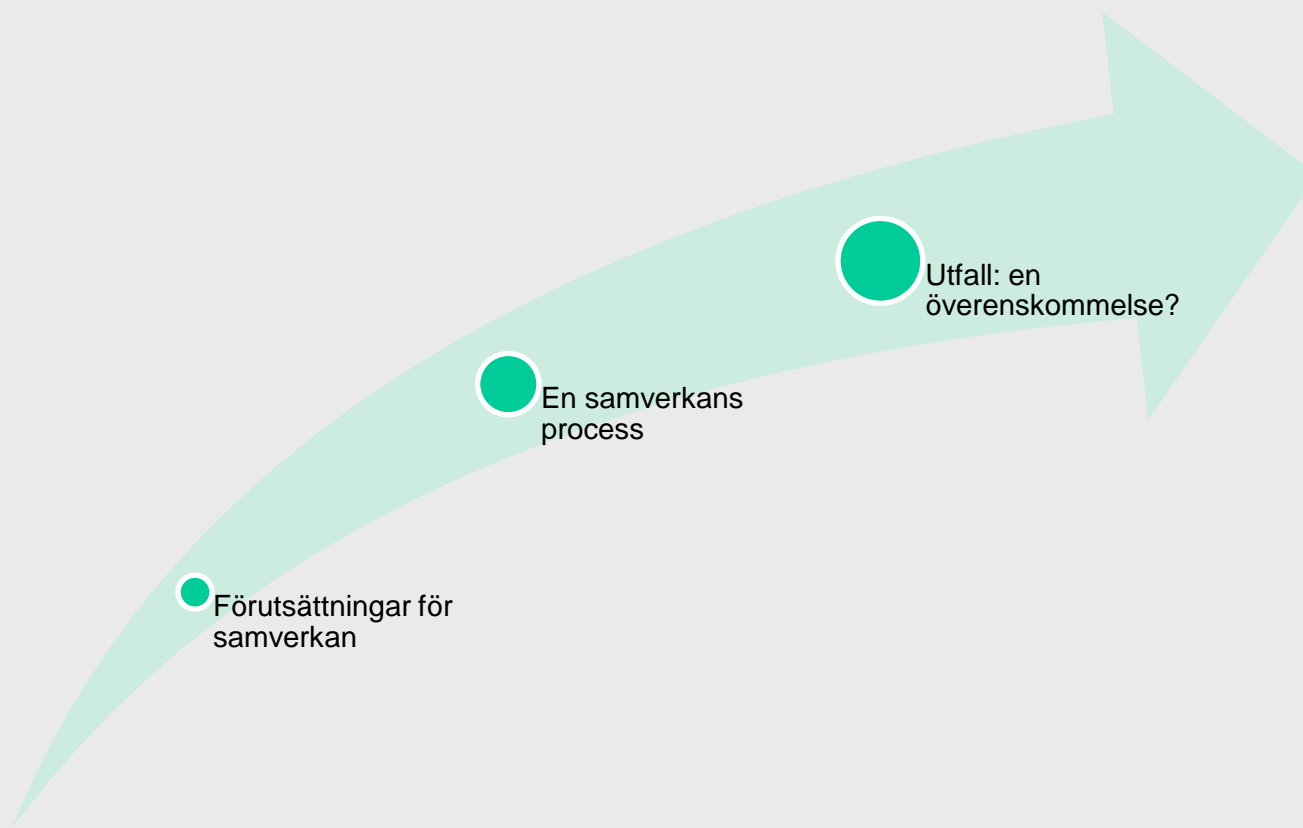

Vilka organisationer har deltagit i dialogprocesserna

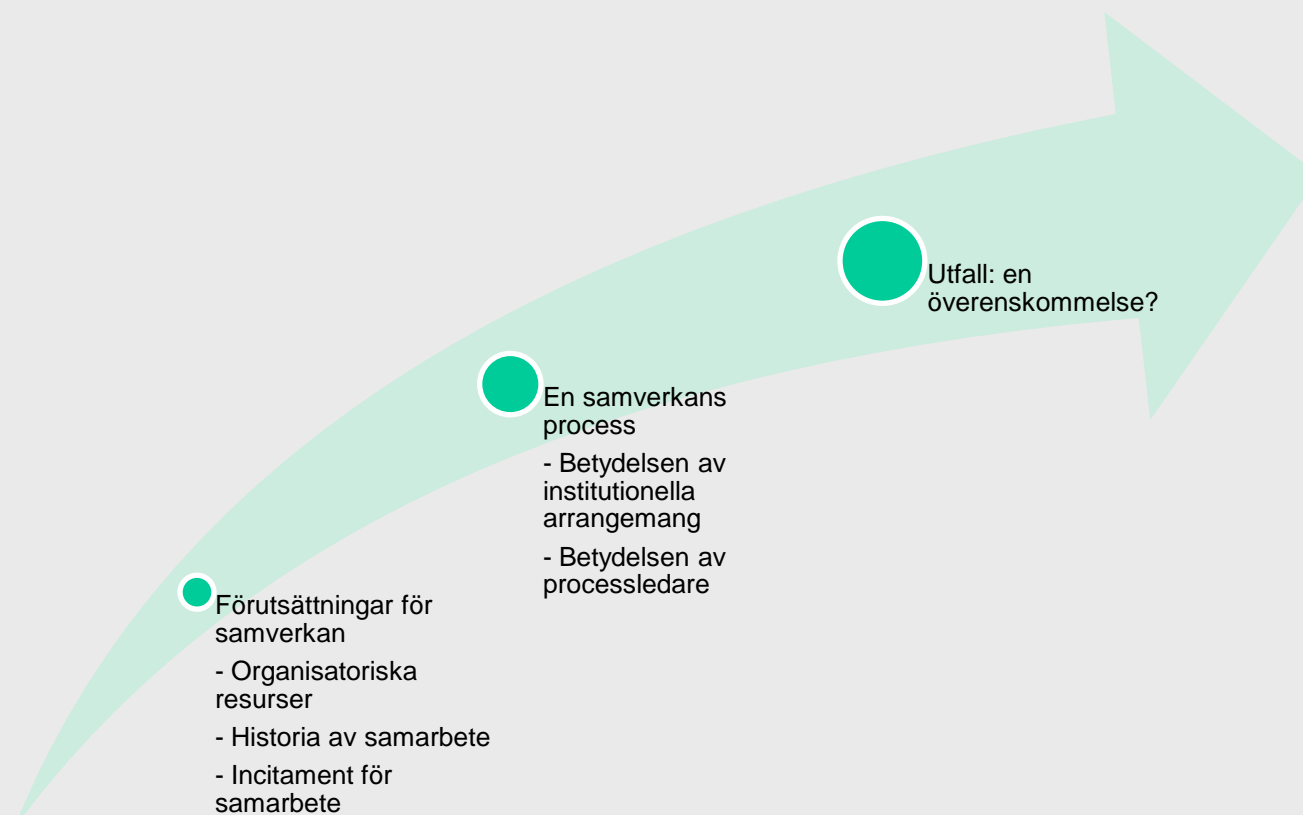
- Regeringen tar initiativ och bjuder in
 - organisationer som tidigare figurerat i utredningar, men också "tips", söka på nätet m.m.
- Stor uppslutning
 - Riksorganisationer, gamla folkrörelser, vård- och omsorgsproducenter, brukarstyrda företag, identitets- och brukarorganisationer, självhjälpgrupper, etnisk- och majoritetsbaserade organisationer m.m.
- Men med vissa skillnader
 - Professionella/frivilliga
 - Nationella/lokala organisationer
 - Erfarna av politiskt arbete/erfarna av politiskt arbete

En modell för samverkan mellan beslutsfattare och ideella organisationer

En modell för samverkan mellan beslutsfattare och ideella organisationer

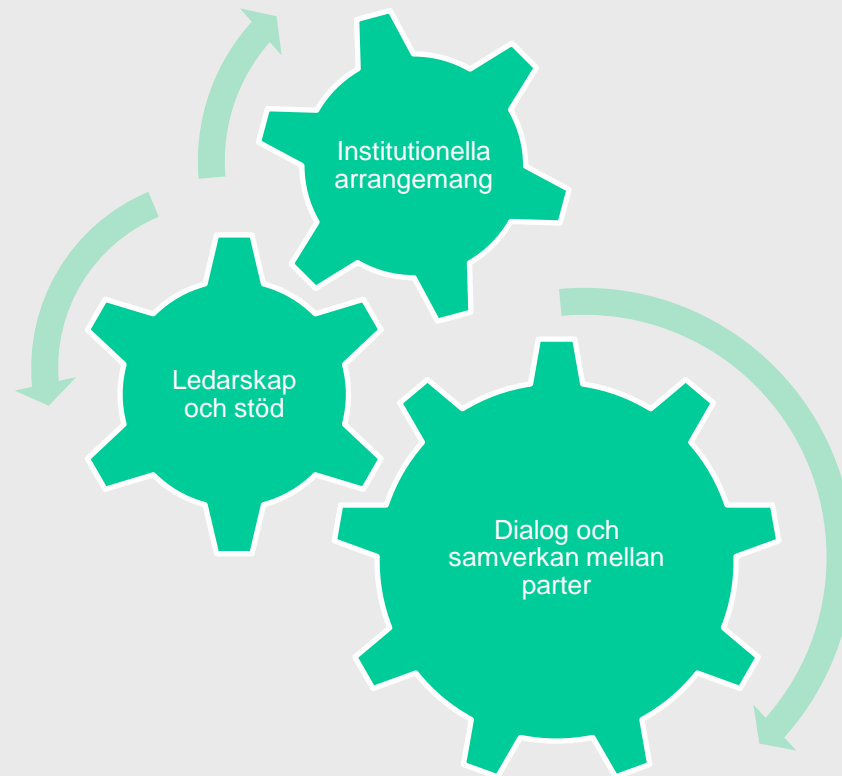

Förutsättningar för samverkan

- 1. Makt och resurser bland de deltagande organisationerna
 - Ekonomiska och organisatoriska resurser skiljer sig ofta åt – möjliggörande och begränsande
- 2. Förhistoria av samarbete och/eller konflikt
 - En "vi/dem" historia eller en "oss historia"?
 - Men starka motsättningar kan skapa grund för samverkan - nära samarbete kan motverka fortsatt samarbete
- 3. Incitament för att delta
 - I vilken grad är grupper/organisationer berörda av frågan?
 - I vilken grad är processen i fråga exklusiv eller finns det andra konkurrerande processer för dialog och inflytande

En samverkansprocess med flera delar

Betydelsen av den institutionella arrangemang

- De institutionella arrangemangen möjliggör och begränsar!
 - Vilka bjuds in: frågan om representation och legitimitet
 - Vilken grad av styrning utövar politiker och tjänstemän: maktasymmetri
 - Vilket mandat har processen i relation till politiska beslutsprocessen: "real or phony participation"
 - Finns det stöd för att skapa brett deltagande: ekonomiskt, symboliskt och organisatorisk stöd för "svaga grupper"
 - Är processen transparent: tydliga regler för samverkan, mål och uppgift, ledarskap m.m.

Dialogprocessen inom integrationsområdet: En hög tröskel för deltagande?

- Organisationer som knappt har någon erfarenhet av deltagande i politiska processer på nationell nivå har blivit inbjudna sida vid sida med mer erfarna aktörer
- Många har deltagit marginellt eller inte alls
- Möjliga förklaringar:
 - Olika förutsättningar (t.ex. Skillnader i makt, resurser och kunskap) mellan organisationerna
 - Brist av stödjande funktioner för deltagande (t.ex. ekonomisk ersättning, utbildning, ersättning för resekostnader)

Gör det svårt för vissa mindre etablerade organisationer att delta i processen
- Organisationer som representerar grupper som har en avgörande roll att spela i integrationsprocessen är inte delaktiga

De etniska organisationernas deltagande

- 34 etniska organisationer (33 nationella förbund och en regional organisation) nämns i listan av de inbjudna organisationerna
- Enbart 5 etniska organisationer är aktiva i processen och försöker påverka innehållet på ett pro-aktivt sätt.
- Bland dessa fem representerar två organisationer samma etniska grupp
- De övriga två är nationella förbund som ingår i samma paraplyorganisation (SIOS) som också är delaktig i processen.

De etniska organisationernas deltagande (2)

- SIOS har idag 20 etniska organisationer som medlemmar och har samarbetsavtal med två, som kan bli medlemmar nästa år
- 53 nationella organisationer bildade på etnisk grund får organisationsstöd från Ungdomsstyrelsen
- 107 nationella invandrarorganisationer är registrerade i Immigrantinstitutets databas.

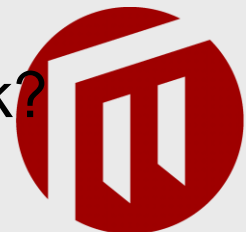
Förutsättningar för etniska organisationer att delta?

- Etniska organisationer har ofta beskrivits i forskning som relativt resurssvaga och svagt professionaliserade
- Starkast inriktning mot en kulturbevarande funktion
- Forskningen har visat dels på en etnifiering (splittring) men också en avpolitiserings av etniska organisationer

Vilka roller tillskrivs de ideella organisationerna

- Vad ska man bidra med: kompetens, perspektiv, representation (deltagande eller representation)
- Var går gränsen mellan staten och det civila samhällets organisationer?
- Vad betyder det att delta i dialogen?
 - Handlar det om inkludering eller inkorporering av det civila samhällets organisationer?
 - Påverkan på eller legitimering av statens politik?

Dialogprocessen inom integrationsområdet: två parter och en att skapa

- Regeringen, SKL och den ideella sektorn
- Sätter igång en parallell dialogprocess mellan ideella organisationer som förväntas att prata med en röst (referensgruppen)
- Olika positioner:
 - Protest eller kompromiss
 - Tillit eller mistänksamhet
 - Generalla eller konkreta åtaganden
- Förhandlingar inom sektorn och med de andra parterna

Vad erbjuder processen som arena?

- Vad betyder "att komma överens"?
 - Vilka premisser (hur hanteras olika eller motsatta perspektiv, hur mycket kritisk får man vara)
 - Finns det ett gemensamt intresse eller är intressen motsatta
- Vilka förväntade utfall ("konsensus" eller "konflikt")
- Ska man se varandra som partner eller parter

En naiv bild av samverkan?

1. *Makt och kontroll* – är syftet med dessa modeller att bjuda in till dialog, eller nya sätt att kontrollera och inkorporera aktörer?
2. Kan ideella aktörer vara *deltagare på lika villkor* – maktasymmetrier, ideologiska skillnader, organisatoriska resurser och kamp om positioner?
3. Stat och offentliga beslutsfattare – kan de, vill de och *bör de vara jämbördiga* med andra aktörer?
4. Varför ska man söka konsensus och överenskommelser – är inte ideella organisationers *roll att vara oberoende och kritiska granskare*?

Överenskommelsen inom olika politikområden

- frågor för diskussion

- Hur ska Överenskommelsens uppföljning och implementering se ut?
- Konsekvenserna för integrationspolitiken? En implementering av regeringens "Ny politik för nyanländas etablering i Sverige"?
- Konsekvenser för politiken om det civila samhället? Från representation till deltagande i politiska beslutsprocesser och från "röst" till "service" inom välfärdssystemet?

Tack för visat intresse!

roberto.scaramuzzino@mah.se

